

PETER MAY

MUŽ BEZ TVÁŘE

Novinář beze strachu.
Dítě bez otce.
Muž bez tváře.

HOST

PETER MAY

**MUŽ
BEZ
TVÁŘE**

Přeložil Filip Drlík

BRNO 2021

THE MAN WITH NO FACE © Peter May

First published in English in 1981. Revised edition published in 2019

Translation © Filip Drlík, 2021

Czech edition © Host — vydavatelství, s. r. o., 2021

(elektronické vydání)

ISBN 978-80-275-0859-4 (PDF)

ISBN 978-80-275-0860-0 (ePUB)

ISBN 978-80-275-0861-7 (MobiPocket)

Věnováno Bryanovi

Vlk bude pobývat s beránkem,
levhart s kůzlem odpočívát.
Tele a lvíče se budou krmit spolu
a malý hoch je bude vodit.

Izajáš 11:6

ÚVOD

Když *Muž bez tváře* poprvé vyšel v roce 1981, byla to teprve moje třetí vydaná kniha. Napsal jsem ji téměř před čtyřiceti lety během posledních několika let, kdy jsem pracoval jako novinář v Glasgow.

Když mi můj redaktor v nakladatelství Quercus navrhl, že bychom měli knihu vydat znovu, poprvé po několika desetiletích jsem se k ní vrátil a zarazilo mě, jak aktuální je její téma a zasazení v kontextu dnešního světa.

Příběh se odehrává v zimě roku 1979. V Bruselu. Na pozadí probíhají britské všeobecné volby a politická debata o členství Británie v Evropské unii.

Kromě toho mě zarazil i noirový nádech (podobný dnešnímu skandinávskému noiru) vražd uprostřed ponuré zimy v zasněženém městě a také kulturní postřehy svázané s tehdejší dobou a dnes už zapomenuté věci. Mluvím o lahvích mléka přede dveřmi. O psacích strojích namísto počítačů. O době předinternetové, předmobilní, ve které se tok informací pohyboval nesrovnatelně pomaleji.

Změnila se i politická scéna. Apartheidní vláda v Jižní Africe byla pokládána za mezinárodního vydědence

a Organizace spojených národů na ni uvalila sankce. Totéž platilo pro ilegální režim Iana Smithe v sousední Rhodesii, ze které se zanedlouho potom stal nezávislý stát Zimbabwe.

Jednou z postav knihy je autistické dítě. Během čtyřiceti let, které uplynuly od jejího napsání, došlo k mnoha pokrokům v chápání a léčbě této poruchy. V knize se tak objevuje odraz názoru převládajícího v tehdejší době.

Před novým vydáním jsem se text rozhodl lehce přepracovat a při tom procesu jsem zjistil, že vedu rozhovor s vlastním sedmadvacetiletým já. Jsem si jistý, že moje mladší já by mělo vůči některým (v zásadě kosmetickým) změnám výhrady, ale čtyřicet let života a spisovatelské praxe dostalo přednost.

Nakonec musím říct, že jsem z nového *Muže bez tváře* nadšený, a doufám, že si příběh užijete stejně jako já.

Peter May
Francie, 2018

PRVNÍ KAPITOLA

Kale pozoroval vlak zpoza mokrého okénka a pomyslel si, že tentokrát to bude naposled. Ta myšlenka se však vytratila do pozadí už ve chvíli, kdy ho napadla, a on si uvědomil, že bude znovu vraždit.

Mezi prsty zažloutými od nikotinu si nervózně poválel cigaretu a usrkl kyselé kávové sedliny. Kávovar na pultu zasyčel a vypustil páru, a jak se venku rozpršelo, okno se začalo mlžit. Na skle se srazily první kapky a nakreslily na něj jasné svislé čáry.

V rohu seděl stařec a hýčkal si kávu, aby mohl zůstat v teple co nejdéle, a za pultem seděla žena s přísným výrazem, kouřila a sledovala Kalea. Typy jako on znala. Tím místem neustále proudili muži a ženy, kteří už zažili lepší časy. Povědomý oblek, kdysi možná drahý, ale teď roztřepený kolem manžet, zmuchlaný, vytaháný, s oleštěnou látkou na loktech a zadnici. Starý modrý svrchník, vepředu odřený a ušmudlaný od kávy, s lupy na límci. Šaty mu visely na vyhublém těle. Viděla už i horší, ale tenhle byl možná teprve na začátku.

Mohlo mu být třicet devět, čtyřicet let, vlasy měl prořídle, ulíznuté. Prázdná tvář s vysokými lícními kostmi; bledá, nažloutlá kůže, kupodivu bez vrásek. To jeho oči jí

připadaly zajímavé, pokud se tedy vůbec dalo říct, že jí cokoliv připadalo zajímavé. Tmavé zapadlé oči, příliš blízko u sebe, s ponurým zápalem, s jakým se nikdy předtím nesetkala. V jeho obličejí byla patrná určitá zatrpkllost, ale ne poraženectví jako ve tváři starce v rohu — a vlastně i většiny ostatních, kteří kdy v podniku zasmušile hleděli do nekonečných šálek kávy.

Kale si všiml, že ho pozoruje. Rychle odvrátila pohled a poprvé si uvědomila, že se jeho oči vlastně bojí... že ji téměř děsí. *Necháváš se unášet svou představitostí, Nance*, řekla sama sobě nepřesvědčivě.

„Hej, ty tam!“ zahulákala na staříka v rohu. Hlas měla stejně přísný jako obličej. Byl v něm znatelný přízvuk cockney, takže se jistojistě nacházela daleko od domova. „Kafe už sis vyzunkl. Tak koukej padat!“

Stařík se na ni zadíval nešťastně, ale smířeně. Podobné rány osudu už se naučil přijímat. Člověk si na ně zvykl. Stejně jako si dokázal zvyknout na neustálou hlodavou bolest žaludečního vředu. Odstrčil židli, pomalu se zvedl a snažil se při tom vypadat co nejdůstojněji. Pak se odšoural kolem pultu pryč na nevlídné nástupiště. Nance ho vyhnala jen proto, aby přestala věnovat pozornost Kaleovi, ale teprve pak si uvědomila, jak pošetilé to od ní bylo. Vlastním přičiněním s ním zůstala sama. Udusila nedokouřenou cigaretu a hned si mezi tenké namalované rty strčila další a zapálila ji. Přešla k jukeboxu a vybrala dvě skladby. Zvuková kulisá jí dodala pocit většího bezpečí, i přesto však litovala, že starce poslala pryč.

Strachovat se ale vůbec nemusela, protože Kale si ani nevšiml, že někdo odešel, a když jukebox začal pře-

hrávat otřepanou písničku, jen ho to mírně podráždilo. Nance ho vůbec nezajímala. Přemýšlel nad setkáním se Swintonem v omšelé londýnské čajovně tři dny předtím.

Swinton byl malý, obtloustlý, zaneprázdňený muž. Posadil se ke dřevěnému stolku naproti Kaleovi. Takový ten člověk, co se neustále potí.

„Tohle je hodně velký, Kale,“ řekl sebevědomě, naklonil se přes stůl a vypustil na druhého muže svůj česnekový dech. „Je to majlant. Mohl bys jít do důchodu. Kdes vlastně celou dobu byl? Chlapi si mysleli, že je po tobě. O tý práci se ví už nejmíň týden.“

Kale, obklopený postaršími dámami upíjejícími čaj z porcelánových šálek, se v čajovně cítil nesvůj. Ale Swinton trval na tom, že se v jejich obvyklé hospodě potkat nemůžou. „Kolik za to je a kdo platí?“

Swinton se usmál. „Ale no tak, čumáčku. Vždyť mě znáš. I kdybych to věděl, neřekl bych ti to. Ale popravdě to teď vážně nevím ani já.“ Odmlčel se, a když kolem procházela číšnice s hromadou prázdných šálek a talířků cinkajících o tác, na chvíli se opřel zády a pak se opět předklonil. „Není to jako obvykle. Budeš sám jednat přímo s klientem. Já dostanu provizi za to, že jsem tě našel, ale přísahám Bohu, že nevím, kdo platí.“

„Kolik?“

„Sto táců na dřevo, Kale. Sto táců! Sakra, sám bych to udělal za čtvrtinu, ale já nejsem ve stejné lize jako ty. Ve tvójí lize není nikdo jinej.“

Kale si pohrával s šálkem. Čaj, ze kterého ani neupil, už byl studený a mléko na povrchu udělalo škraloup.

Neměl z toho bůhvíjakou radost, jenomže ty peníze potřeboval.

„Tak povídej.“

Když si Kale vyhrnul límec a odstrčil židli, Nance se ulevilo. Celou dobu ho sledovala, než vyjde ven, potom došla k jeho stolu pro prázdný hrnek a našla pod talířkem dvacetipenci. Pomyslela si, jak je zvláštní, že někteří ten zvyk pořád mají. Možná nakonec nebyl tak špatný, jak se zdálo.

Kale přešel kolejiště, pod nohama mu křupal asfalt a do obličeje ho štípal lednový déšť. Lokomotiva přesunula tři vagony s uhlím na vedlejší kolej a pomalu se vracela k depu. Před ním se na kopci rozkládalo malé průmyslové městečko, jako shluk zčernalých cihlových teras. Napravo stoupal k zamračené obloze kouř z vysokých továrních komínů a za zdí podél cesty k nádraží bylo slyšet děti, které si tam někde hrály. Dlažba lesknoucí se mokrem odrážela zasmušilost a bídu toho místa. Na zdi nádraží visel plakát vyzývající k hlasování pro labouristy, jasně červený na šedém pozadí, uprostřed usměvavá tvář kandidáta a pod ní slogan *ZA LEPŠÍ BRITÁNII*.

Přešel přes Church Street k novinovému stánku a zadíval se na náměstí s černou sochou, postavou s rukama zabořenýma hluboko do kapes kabátu.

Tři dny se sem vracel, každé ráno a odpoledne, a kontroloval všechny cesty z náměstí. Už znal město stejně dobře jako kdokoli, kdo ho měl prochozené do poslední uličky. Na mapě v kapse měl červeně zvýrazněné všechny cesty vedoucí z náměstí. Každá z nich se dala rozeznat

podle určitého rysu, který nebyl vidět, ale bylo možné ho cítit nebo slyšet. Postupoval neúprosně a důkladně, ale pořád nebyl ani zdaleka spokojený. Neklidně přešlápl a opatrně se zadíval na projíždějící auta. Tři dny nestačí, řekl si. Hodiny na věži kostela ukazovaly tři, ale nezazvonily. Minuty pomalu ubíhaly, déšť ustal a přes náměstí se hnal už jen chladný vítr.

Všiml si, jak ze severní strany přijíždí dodávka, a sledoval, jak ho míjí, zastavuje na horním konci a stejnou cestou se vrací zpátky. Tentokrát se zastavila. Bílý Ford Transit. Kale si povšiml, že boky vozu jsou zablácené od předních kol, a uložil si do paměti poznávací značku, přestože nevěřil, že by mu k něčemu mohla být. Ale pomoci může i sebemenší informace. Mírně se pousmál. Jiní by se tak nenamáhali.

Z dodávky vystoupil menší zavalitý muž s obličejem hnědým a vrásčitým jako pergamen a vítr mu rozcuchal bílé vlasy. Měl na sobě tlusté tvídové sako a nevypadal tak, jak Kale čekal. Měl až nepatřičně upřímné modré oči.

„Kale?“ zeptal se. Kale přikývl. „Tak to si nastup dozadu, chlapče.“ Obešel dodávku a otevřel dveře, aby Kale mohl nastoupit. „Tady máš, tohle si nasad' na hlavu. A ať tě ani nenapadne si to za jízdy sundat. Budu tě sledovat v zrcátku.“

Kale si přetáhl přes hlavu černou bavlněnou kapuci, posadil se na koberec na podlaze a řidič pak zavřel dveře. Na koberci byly psí chlupy a řidič měl na lakýrkách čerstvé bláto. Navzdory vkusnému kabátu a botám měl ruce pracujícího člověka. Veliké, silné a mozolovité. Měl severoanglický přízvuk a působil jako někdo

ostřílený, kdo je zvyklý pracovat venku. V drahém městském oblečení se viditelně cítil nesvůj. Kale přivykl tmě a přitiskl se zády ke stěně dodávky. Cítil psa a zatuchlý cigaretový kouř.

Připadalo mu, že po městě jezdí celou věčnost. Kale se několikrát ztratil, ale pokaždé se nakonec zorientoval. Zahoukání vlaku příjíždějícího na nádraží, strmá dlážděná silnice na Cotton Street, čtvrt hodinové odbití kostela na kraji nově vybudovaného sídliště — jediného kostela ve městě, který zvonil. Byl si jistý, že opouští město. Přes kruhový objezd na severní straně, s odbočkami na sever a západ. Zvuk sbíječky, krátké zdržení u dočasného semaforu kvůli práci na cestě. Vydali se po silnici A na západ. S tou se Kale byl obeznámit první den.

Řidič se jí držel pravděpodobně skoro dvacet minut. To znamená, že mohlo být po půl čtvrté. Kale měl v plánu podívat se na hodinky, až auto zastaví. Uplynulo dalších sedm, možná osm minut a dodávka pak sjela z hlavní silnice. Kale zaslechl cvakání blinkru, potom zpomalili a řidič vjel do ostré odbočky. Musel přitom podřadit na jedničku. Byla to pravděpodobně úzká, nejspíš polní cesta. Dodávka poskakovala a rachotila po nerovném povrchu. Kale slyšel, jak po stranách šplíchá bláto. Potom zastavili a přes stále nastartovaný motor Kale zaslechl mužův hlas, klapání kopyt a bučení dobytka. Snažil se toho zachytit co nejvíc. Vrzání dřevěné brány, opět mužův hlas, odcházející dobytek a potom se opět dali pomalu do pohybu. Po strmém svahu nahoru a pak zničehonic dolů. Most? Přes řeku? Slyšel vodu. Řidič stáhl okénko. Potom opět nabírali rychlost po lepším povrchu a zvenku se ozývalo pravidelné svištění sloupek

od plotu nebo možná stromů po cestě. Opět zpomalili, pod koly jim zařinčel přejezdový rošt a pak křupání šterku. Zastavili. Řidič vypnul zapalování a vylezl ven.

„Jen si nech tu kapuci na hlavě, hochu.“ Zadní dveře se otevřely a Kale cítil ruce, které mu pomohly ven. Dokonce i ve tmě cítil, že jsou poblíž stromy a budova. Kamenná. Velká a impozantní stavba. Po schodech a pak do chodby, nějaký obrovský prostor. Podlaha dlážděná kameny, možná dlaždicemi. Muž s bílými vlasy a velkýma hrubýma rukama cítil napětí v Kaleově paži. „Dobře, hochu. Jenom klid.“ Kalea překvapil podivně přátelský tón jeho hlasu, jeho nevhodná nevinnost. Ten muž vůbec netušil, co Kale chystá. Je to zvláštní, pomyslel si, kolik toho hlas dokáže prozradit o člověku, když mu nevidíte do tváře. „Tady.“ Veliké ruce ho zavedly přes halu do chodby. „Až zavřu dveře, můžeš si to sundat. Hned pod vypínačem je zvonek, až budeš připravený zase se vrátit.“ Dveře se zavřely, ozvalo se otočení klíče v zámku a z chodby se nesly hlučné kroky vzdalujícího se muže.

Kale si stáhl kapuci a přimhouřil oči v náhlé záři elektrického osvětlení. Trvalo téměř půl minuty, než si jeho oči zvykly. Podíval se na hodinky. Bylo něco málo po čtvrté. Rozhlédl se. Byla to malinká místnost. Bez oken, bez krbu, krémově bílé stěny a holá podlaha. Pach zatuchliny a prachu. Možná to býval sklad. Ale nikde kolem nebyla žádná vodítka, místnost byla úplně prázdná, jen u protější zdi stála dřevěná lavice. Kale se na ni upřeně zadíval. Na jednom konci o ni byl opřený kufřík a kousek vedle stál těžký černý telefon. Kalea vylekalo náhlé, krátké hlasité zazvonění telefonu. Přešel místnost,

zvedl sluchátko a prohlédl si vytáčený ciferník. Nebyla to běžná linka, ale domácí telefon s jedinou klapkou. Čtyři.

„Kale?“ zachrptěl mu něčí hlas do ucha.

„Ano.“

„Výborně. Snažte se teď pochopit tohle...“ Hlas neměl žádný konkrétní přízvuk, ale zněl erudovaně a vyspěle. Už z pouhých sedmi slov Kale dokázal vycítit sebevědomí. Muž zvyklý mluvit, zvyklý, že ho ostatní poslouchají. „Vy a já jsme jediní, kdo se dozví účel tohoto setkání. Neznáte moji totožnost a tak to i zůstane. Já o vás nevím téměř nic, znám jen vaši pověst.“ Hlas se odmlčel. Kale také nepromluvil a poprvé si uvědomil, jaká je v prázdné místnosti zima. Potom se hlas ozval znovu, naléhavější, dožadující se pozornosti.

„V kufříku najdete padesát tisíc liber v hotovosti, první polovinu vašeho honoráře. Kromě peněz je uvnitř složka se dvěma fotografiemi označenými písmeny A a B.“

Kale si přidržel sluchátko u druhého ucha a otevřel kufřík. Peníze byly naskládány pod složkou v balíčcích po stolibrových bankovkách, ale Kale je nepřepočítal. Zvedl složku, otevřel ji, vytáhl z ní fotografie a položil je vedle sebe na lavici.

„Teď velmi dobře poslouchejte, co vám řeknu, protože vám neprijdou žádné písemné instrukce a fotografie si s sebou vzít nesmíte. Budete-li chtít, abych něco zopakoval, řekněte.“

„Moment.“ Kale vytáhl malý ohmataný zápisník a propisku. „Můžete.“

„Na fotografii A je Robert Gryffe. Je ministrem zahraničních věcí.“ Kale jeho obličej poznal, ale nedokázal si ho napoprvé zařadit. Takže jde o politický atentát.

Nic to pro něj neznamenal. „Gryffe má speciální úlohu ve vyjednávání s Evropskou komisí Evropského hospodářského společenství v Bruselu. Pobývá tam nejméně jednou měsíčně, konkrétně ve vlastním řadovém domě na rue de Pavie, číslo dvacet čtyři. Dnes je čtvrtek. V neděli ráno má Gryffe domluvenou schůzku s mužem na fotografii B. Jeho identita pro vás není důležitá, jen si zapamatujte jeho obličej. Přeji si, aby oba zemřeli... bez podezření z vraždy. Už je na vás, jak to provedete.“ Hlas se odmlčel a Kale vyčkával.

„Potom budete pokračovat na rue de Commerce, do bytu v nejvyšším patře domu na čísle třicet tři. Bude prázdný. Pod rohožkou vždy leží klíč. Vstupte a jděte přímo do obývacího pokoje. Nad krbem visí obraz od Brueghela a za ním najdete zapuštěný sejf ve stěně. Kombinace k zámku je tři, nula, pět, devět, šest, dva. Uvnitř najdete černý kufřík —“

„Vloupání nedělám,“ přerušil ho Kale chladným a vyrovnaným hlasem.

Muž na telefonu zaváhal. „Celý byt už prověřil profesionál. Od vás bude vyžadováno pouze vyzvednout kufřík a odejít.“ Opět nastalo zaváhání a neochota zodpovědět Kaleovu nevyslovenou otázku. Kale si byl velice dobře vědom, jakou moc má mlčení. „Kufřík nemůže být vyzvednut dříve, než... než dokončíte svůj úkol na rue de Pavie.“

„Pokračujte.“

„Zanesete ho přímo na nádraží Gare du Midi a uložíte ho do schránky číslo třicet devět u skříněk na úschovu zavazadel. Klíč je přilepený pod víkem kufříku vedle vás. Pokud se vrátíte na nádraží v pondělí po poledni,

najdete ve stejné schránce dalších padesát tisíc liber v hotovosti — samozřejmě za předpokladu, že úspěšně vykonáte zakázku. Máte nějaké otázky?“

„Ne.“

„Dobře. Pak vám dám pět minut, abyste si mohl dobře prohlédnout obě fotografie. Pokud vás mezitím cokoli napadne, vytočte šestku. Až budete připraven k odchodu, zazvoňte na zvonek u dveří a nezapomeňte si opět nasadit kapuci.“

Ozvalo se cvaknutí a linka ohluchla. Kale zavěsil. Zapálil si cigaretu a podíval se na fotografie. Gryffeovi bylo kolem čtyřiceti. Hladký, blahobytný obličej. Druhý muž mohl být o pár let mladší. Štíhlá tvář s plnovousem, krátké světlé nebo možná zrzavé vlasy. Dva anonymní obličej. Dva muži, které Kale zavraždí. Věděl, že mu to nepřinese žádné uspokojení, ale že na druhou stranu nebude cítit ani výčitky svědomí nebo lítost. Kale byl důsledný zabiják — chladnokrevný, efektivní, smrtící. Muž, který nikdy neprojevil slitování, nikomu, ani sám sobě.

Chvíli seděl a pokuřoval. Drobná postava v holé místnosti. Jednou si to místo zase najde. Na mapě nebo fyzicky, jak bude potřeba. Bylo naprosto nezbytné vždy vědět, kdo si ho pro vraždu najal. A tenhle konkrétní zadavatel podnikl mnoho důmyslných kroků, aby zakryl svou identitu. *Všichni si myslíte, bůhvíjak nejste chytří*, pomyslel si Kale. *Ale nakonec vás všechny vždycky dostanu, tak jako tak*. Vestoje dokouřil cigaretu, zavřel kuřík a fotografie nechal na lavici. Zvedl bavlněnou kapuci a kuřík s penězi. Potom přešel ke dveřím a zazvonil.

DRUHÁ KAPITOLA

Pršelo. A nebyl to zrovna nijak útěšný den. Pršelo včera a s největší pravděpodobností bude i zítra.

Bannerman si vzpomněl na komiksový strip, který jednou zahlédl v časopise *Punch*. Dva hroši se vyhřívali někde ve vodě mezi palmami s hlavami vystrčenými nad hladinou, otočenými k sobě. Jeden z nich říkal: „Víš, mně pořád připadá, že je dneska úterý.“ Bannerman se usmál. Tehdy ho to pobavilo, stejně jako teď. Jaký je v tom sakra rozdíl... dneska, zítra, včera, úterý? Ironií osudu bylo, že na ten den později vždy vzpomínal jako na den, kdy to všechno začalo. Byl to den, po kterém už nikdy nic nebude jako předtím.

Ale v té chvíli to pro Bannermana byl den jako každý jiný. Zamyšleně se podíval z okna na Princes Street, zahrady za ní a temnou zádumčivou siluetu hradu na útesech zčernalých deštěm. Edinburgh byl překrásné město, i když pršelo. Zcela překvapivě si zachoval svůj charakter napříč staletími plnými změn. Bylo na něm něco téměř středověkého; křivolaké, dlážděné, skryté uličky, vysoké nájemní domy.

A samozřejmě samotný impozantní hrad, strohá, mocná dominanta na obzoru.

V kanceláři den sotva začínal. Reportéři seděli kolem u ranních novin, popíjeli silnou kávu a probírali se z kocoviny.

„Brýtro, Neile.“

Bannerman odvrátil hlavu od okna a zahlédl procházejícího George Gormana. „Brýtro,“ zavolal na něj a díval se, jak muž pokračuje k redakci. Bannerman svým způsobem se svým redaktorem soucítit. Gorman byl drobný elegantní mužík, vynikal ve své práci, aniž by potřeboval povzbuzovat, a pod tlakem podléhal nervozitě. Milý člověk, který jen čekal, až ho semele osud.

Ten už semlel řadu jeho kolegů: Johna Thompsona z reportáží, Alexe McGregora ze sportu. Ke ztrátám došlo také při reorganizaci pomocných editorů. Bylo to vlastně nevyhnutelné, už od chvíle, co ohlásili, že na čerstvě uvolněné redaktorské křeslo usedne Wilson Tait, který kvůli tomu přechází z Londýna.

Deník *Edinburgh Post* nikdy zrovna neoplýval vysokým nákladem. Řadu let přežíval jen ze své pověsti seriózních novin, které na první místo kladou kvalitu a spolehlivost. Četli ho politici, odborníci z právnických i lékařských oborů, učitelé, akademici. Ale samotná jejich podpora už na pokrytí nákladů nestačila. Zisk byl důležitější než prestiž. Proto byl do funkce dosazen Tait, drsný novinář ze staré školy; skotský veterán z proslulé londýnské Fleet Street, který se vrátil do svého starého revíru, přivedl si s sebou vlastní tvrdé jádro podobných drsňáků a dosadil je do vedoucích redakčních pozic. Logicky tedy musely padat hlavy. A Gormanovu popravu odložily jen nadcházející volby — do nichž zbývaly pouhé tři týdny. Bylo jisté, že až bude po volbách, dostane

stranou odměnu, aby uvolnil místo Taitovým nastupujícím žurnalistickým hvězdám. A přestože Gorman mohl pořád tiše přežívat v zastrčené kanceláři s nejasným zadáním od redaktora, deník se pomalu, ale jistě přesune k lacinějšímu obsahu, aby se pokusil přitáhnout nové čtenáře, a nevyhnutelně se přitom odcizí těm stávajícím.

A v té chvíli, pomyslel si Bannerman, bude i on muset přehodnotit vlastní budoucnost u deníku. I když ani to už vlastně nebylo jisté. Ohledně Bannermanovy role u *Postu* se s Taitem pohádali téměř okamžitě. A jeden druhého nemohli vystát.

Telefon na Bannermanově stole zazvonil. „Bannerman.“

„Dobré ráno, Neile. Dneska sis přivstal.“

Bannerman se usmál. „O co jde, Alison?“

„Šéfredaktor tě chce vidět.“

„Chceš říct, že si taky dneska přivstal?“

„Ha, ha.“

„Hned tam budu.“

Vešel k Alison do kanceláře a ona ho přivítala úsměvem. „Nenastavil sis náhodou omylem budík o hodinu dřív?“

Bannerman se zakřenil. Alison byla hezká, pohodová holka, a zároveň velmi efektivní profesionálka. „Vlastně jsem dneska přišel dřív, abych se tě zeptal, jestli večer něco nemáš.“

„Ale to je od tebe milé. Já mám večer volno. Ale ty ne.“

Bannerman se nechápavě zamračil. „Hm? Víš něco, co já ne?“

„Jenom to, že budeš mít hodně napilno, protože si budeš balit věci. Právě jsem ti zamluvila první ranní let

do Bruselu.“ Kývla ke dveřím šéfredaktorovy kanceláře. „Příkazy Jeho královské Výsosti.“ Sledovala, jak odchází do Taitovy kanceláře, a přemýšlela, co je na něm vlastně tak přitažlivého.

Tait seděl v košili shrbený nad stolem. Když Bannerman zaklepal a vstoupil, na chvíli k němu zvedl hlavu od papírů. „Posadte se. Hned se vám budu věnovat.“

Bannerman se posadil a netrpělivě druhého muže sledoval. Tait rád všem dodával pocit, že jejich návštěvy ve své kanceláři musí přetrpět, že vlastně narušují důležitější záležitosti. Bannermana tím ale nijak neohromil.

Šéfredaktor byl drobný mužík a vyzařovala z něj arogance a domýšlivost člověka s komplexem z malého vzrůstu. Jako by si tím něco kompenzoval. Byl nejasného věku mezi čtyřiceti až šedesáti lety. Vlasy měl ocelově šedé a nakrátko ostříhané. Jeho obličej byl zavalitý a ošklivý.

Sebral několik vytištěných stránek, vložil je do složky a pak zvedl hlavu. Obezřetně si prohlédl svého investigativního reportéra. Neměl ho rád, ale zároveň se ho bál. Kvůli jeho klidnému, působivému způsobu vyjadřování a přirozenému sebevědomí. Bannerman na rozdíl od ostatních neskákal, jak Tait pískal. A to nemohl Tait vystát.

„Posílám vás na pár týdnů do Bruselu,“ řekl.

„Skutečně?“ Bannerman se snažil nedat na sobě znát údiv.

„Potřebujeme nějaký dobrý materiál na EHS, pár týdnů po volbách. Korupce, podvody, obracení kabátu, zraždy a tak podobně. Zejména proto, že otázce společného

trhu věnovaly všechny strany ve svých projevech takovou prioritu.“

Bannerman se na něj zamyšleně zadíval. „Proč mě posíláte pryč?“

Tait se opřel zády v křesle a chladně si Bannermana prohlédl. „Protože potřebuju čas, abych si promyslel, co s vámi udělám. Jste nehorázný potíživista, Bannermane. Sólový hráč. Já tady chci vybudovat tým, takže nemám místo pro sólisty.“

Bannerman zamyšleně sevřel rty a Tait ho s obavami pozoroval. Bannerman nebyl příliš vysoký, měřil možná něco přes sto sedmdesát pět centimetrů, ale byl statný a svalnatý a působil dojmem většího chlapa. Tait z jeho osobních záznamů věděl, že mu je třicet pět let, ale kdyby k nim neměl přístup, odhadl by to jen stěží. Mohl být mladší, ale i starší. Tmavé rozčuchané vlasy bez jediného náznaku šedin mu volně padaly do čela. Tait by ho nejspíš neoznačil za pohledného, ale měl určité charisma a v jeho pronikavých modrých očích byla jistá podmanivost.

Bannerman řekl: „Možná že byste byl raději, kdybych si našel práci někde jinde, pane Taite.“ Mluvil monotónně, nevzrušeně.

Tait se zlomyslně ušklíbl. „Problém je v tom, že na to, aby vás člověk vyhodil, jste až moc dobrý, Bannermane. Aktuálně jste možná dokonce ten nejlepší investigativní žurnalista ve Skotsku a na jihu o vás mají taky velmi vysoké mínění. Rád bych si vás tady nechal. Ale mám určité podmínky.“

„Vy mi lichotíte. To bych si možná měl říct o zvýšení platu.“

Tait se zasmál. „Vy jste mi ale vyčuránek.“

Bannerman naklonil hlavu na stranu. „Alespoň oba víme, jak na tom jsme.“ A věděl, že se nad svou budoucností bude muset zamyslet dříve, než plánoval.

TŘETÍ KAPITOLA

Dole se jako arktická tundra rozléhala oslepující bílá plocha. Obloha nad ní byla jasná, tmavě modrá a do letadla mířícího na východ skrz okénka pronikaly sluneční paprsky. Bannerman usrkl kávu a ucítil, že letadlo začíná klesat. Někde pod ním už se nepochybně rýsovalo pobřeží Belgie. Od přistání v Bruselu je dělilo necelých dvacet minut. Podíval se na hodinky. Skoro půl jedenácté, pátek ráno. Po vletu do středoevropského časového pásma bude o hodinu více. Přetočil si hodinky o šedesát minut.

Na sedadlech vedle něj seděl postarší americký pár, muž podle všeho působil na nějaké nižší pozici v NATO a ona byla bodrá, sebevědomá žena, která očividně dokázala skvěle hovořit za oba.

„Henry Schumacher.“ Když se usadili před odletem, Američan se naklonil přes svou ženu, aby podal Bannermanovi ruku, a jeho tučný obličej se rozzářil přátelským úsměvem. „A tohle je moje žena Laura-Lee.“

Bannerman si s ním neochotně potřásl rukou. „Neil Bannerman.“

Laura-Lee potom spustila monolog protkaný častými otázkami, na jejichž odpověď nikdy Bannermanovi nedala dost času. Neradostné začátky Schumacherovic

společného života v Chicagu, nepřesvědčivý a nevýrazný postup Henryho Schumachera v americké politice. Stěhování do Washingtonu, pozvánka na společenskou akci v Bílém domě a pevný stisk ruky prezidenta. „Největší okamžik našeho života. Skvělý člověk, pane Bannermane, skvělý člověk.“ Potom přidělení k NATO a v současnosti tak časté návštěvy Bruselu. „Zatraceně nevlídné místo, pane Bannermane, pokud tedy neznáte ty správné lidi.“

Bannerman poslouchal s uvadající trpělivostí. Dobrý úmysl a naivní neškodnost Schumacherových, mužův obdiv k vlastní ženě, její pomýlená víra v manželovu důležitost. To všechno přispělo k tomu, že se do Bannermanovy mysli vepsali jako karikatury, ale vzhledem k jejich naprosté upřímnosti jim těžko mohl mít něco za zlé.

Panel v přední části letadla se rozsvítil. Klesli pod mraky a dole pod nimi se rozprostřela barevná šachovnice polí.

„A cože jste to říkal, že děláte, pane Bannermane?“ zeptala se paní Schumacherová nenápadně a zaklapla si bezpečnostní pás.

Bannerman si povzdechl. „Neříkal jsem nic.“

Žena se rozpačitě zamračila a zatvářila se překvapeně. „Čím se tedy vlastně živíte?“

„Prodávám vysavače.“

Schumacher se k němu naklonil. „Pro jakou firmu pracujete?“

„Rychločisticí vysavače a košťata, s.r.o.“

Američan přikývl, jako kdyby mu název zněl povědomě. „Máte nějaké konexe v Americe? Pár lidí bych totiž mohl znát...“

„To asi ne,“ řekl Bannerman.

Letadlo stácelo kurz nad letištěm a rychle pokračovalo v sestupu. „Já tedy vůbec nechápu, jak si můžete myslet, že Belgičanům něco prodáte,“ řekla paní Schumacherová. „Jsou to prazvláštní lidé. Ani se nedokážou rozmyslet, jestli budou mluvit francouzsky, nebo vlámsky. Jestli jste ještě nikdy nebyl v Bruselu, bude to pro vás velice matoucí.“ Uhladila si květované šaty. „Vypadá to, že nás čeká přistání, Henry. Máš nachystané pasy?“

V příletové hale bylo rušno. Byla umístěna v bezduché moderní budově, kde se dotěrná hudební kulisa snažila vnutit cestujícím falešný pocit bezpečí. Navzdory tomu však všude kolem postávali belgičtí policisté v tmavých uniformách. V rukou drželi samopaly a na černých opascích jim visela pouzdra s pistolemi. Odkaz nedávných letadlových únosů.

Bannerman se díval, jak Schumacherovi tlačí vozík se zavazadly ke stanovišti taxislužby. „Třeba se ještě někdy potkáme, pane Bannermane,“ řekla paní Schumacherová upřímně. „Velice mě těšilo.“

„Ano, skutečně, velice nás těšilo, pane.“ Schumacher si s ním potřásl rukou a věnoval mu vizitku s vyraženým textem. „Až budete někdy ve Státech...“

Takové lidi člověk nemůže nesnášet, pomyslel si Bannerman. Vzal si svůj kufr a vydal se směrem k telefonním budkám, kde musel pět minut stát ve frontě a pak ještě luštit provozní instrukce ve francouzštině a vlámsčině. Nacpal do přístroje hromadu belgických franků a vytočil číslo. Telefon dvakrát zazvonil a potom

někdo na druhém konci zvedl sluchátko. „*Herald*,“ ohlásila příjem nějaká dívka.

„Rád bych mluvil s Timem Slaterem, prosím.“

„Je mi líto, zrovna jste se minuli. Právě odešel na tiskovou konferenci, která se koná ve dvanáct hodin. Můžu vám nějak pomoci?“

„Jsem Neil Bannerman z *Edinburgh Post*. Byl jsem s ním domluvený na oběd.“

„Ano, jistě. Říkal, že možná zavoláte. Už jste v Bruselu?“

„Jo.“

„Tak asi bude nejlepší, když ho zkusíte odchytil hned po tiskovce. Víte, kde je Salle de Presse?“

„Bohužel ne.“

„Aha. Nachází se v sídle Komise. V budově Berlaymont. Na boulevard Charlemagne. Máte novinářskou akreditaci?“

„Je tohle snad nějaký výslech?“

Dívka se zasmála. „Omlouvám se. Ale jestli nemáte akreditaci...“

„Mám.“

„Pak nebudete mít žádný problém. Salle de Presse najdete v prvním patře. Prostě se tam pak zeptejte na cestu.“

„Děkuju vám...“ Nemohl si vzpomenout, jestli se dívka představila.

Jeho odmlka jí neunikla. „Mademoiselle Ricainová. Pracuju tady jako takové děvče pro všechno. *Post* a *Herald* nesdílejí jenom kancelář, ale i mě — pochopitelně jako sekretářku.“

Bannerman se zasmál. „Pochopitelně. Děkuji vám, mademoiselle.“

Zavěsil a pak se protáhl kolem tlustého Belgičana, který se úzkostlivě tlačil k telefonu.

Venku čekalo teplejší ovzduší než v Edinburghu a ze zamračené šedé oblohy už začaly padat první kapky deště. Bannerman pocítil první ostny vykořenění, které se dostavovaly, kdykoli dorazil na cizí místo. Dezorientovanost, pocit, že je na celém světě sám. V takových chvílích se mu vždy připomněla láska k domovu. Pomyšlel na zaskládaný nájemní byt v Edinburghu, který nazýval svým domovem. V té jednotvárné povědomosti se skrýval pocit, že někam patří. Šedivá každodenní práce v *Postu*, úzké, tmavé zimní uličky severské metropole, její provinční nádech. Z toho všeho se staly drahé kameny útěchy, vytažené a leštěné během osamělých nocí v cizích hotelových pokojích pod nepovědomou oblohou.

Jízda taxíkem z letiště trvala jen dvacet minut a vinula se přes průmyslová předměstí na severozápadním okraji města, Centre Commercial na avenue Leopold III, boulevard Général Wahis a boulevard Auguste. Přes ulice, do kterých se kdysi z východu přihrnuly německé tanky, před zraky poražených Belgičanů v oknech a průchodech naplněných tichou nenávisí. Teď ale město procházelo přestavbou, aby se přizpůsobilo novému světu. Sbíječky demoličních čet nemilosrdně bouraly minulost — šedé řady domů, dlážděná prostranství i vysoké zchátralé činžáky, které zažily lepší i horší dny. Bannerman přemýšlel nad tím, jakou asi budoucnost projektují současní architekti.

Berlaymont stál v srdci komerční čtvrti Bruselu. Obří budova s obrovskými okny a půdorysem ve tvaru hvězdy vystupovala jako dominanta městského panoramatu.

Vnější zdi kanceláří byly prosklené od podlahy až ke stropu, aby měl venkovní pozorovatel pocit, že polovina budovy byla odříznuta, jako napůl zbořený bytový dům, a naskytl se mu soukromý výhled do všech místností a kanceláří, kde lidé pracovali, zápasili a spřádali plány. Nedaleko stál vchod do stanice metra. A na opačné straně silnice světlá administrativní budova, kde sídlila Rada.

Když Bannerman dorazil, tisková konference ještě probíhala. Podél stolu na konci tiskového sálu sedělo pět mluvčích a odpovídalo francouzsky na dotazy hloučku zhruba padesáti reportérů. Žurnalisté seděli v pěti řadách lavic rozestavených do půlkruhu kolem stolu v čele. Každý stůl byl opatřený mikrofony a sluchátka přítomných vedla k tlumočnickým kabinám v galeriích po obou stranách vysoko nad místnostmi. Kabinby byly prázdné. Všichni přítomní žurnalisté podle všeho mluvili plynne francouzsky.

Bannerman vstoupil do zadní části místnosti, přesunul se k baru po pravé straně a objednal si pivo. Na stoličkách kolem sedělo několik novinářů popíjejících pivo nebo kávu, tiše si povídali nebo četli noviny — *Le Monde*, *The Guardian*, *La Belgique Soir*, *Die Welt*, *La Stampa*, *The Times*. Dění věnovala pozornost jen hrstka novinářů sedících kolem lavic. Uvnitř panovala podivně uvolněná atmosféra. S nádechem neformálnosti, nebo možná lhostejnosti. Mezi lavicemi neustále přecházely dvě sekretářky a rozdávaly tiskové zprávy v různých jazycích. Bannerman se opřel o barový pult a napil se piva. Slatera mezi ostatními poznal hned, především díky jeho výrazně zrzavému plnovousu. Setkal se s ním předtím

jen jednou, před několika lety, kdy pracoval pro *Evening Times*. Krátce předtím, než Slatera poslali do Bruselu jako zahraničního korespondenta *Postu* pro otázky EHS. Bannerman si pomyslel, že viditelně zestárl, v obličeji byl pobledlý a pohublý. Jeho protáhlý špičatý nos vypadal kostnatější, než si pamatoval.

Konference skončila a žurnalisté se shlukli hlavně podle národností. Slater si všiml Bannermana a vydal se za ním k baru. Působil rozladěně a nesoustředěně. „Jdeš pozdě,“ řekl. „Můžeš mi koupit pivo.“ Odvážil se usmát. „Pití na baru je dotované.“

Bannerman se naklonil přes pult. „*Deux bières*,“ řekl a přistrčil k barmanovi padesátifrankovou bankovku. Otočil se zpátky ke Slaterovi. „Děje se toho hodně?“ Zelelé oči v bledém pihovatém obličeji se s jeho pohledem nesetkaly.

„Tenhle týden ne,“ řekl Slater. „Jediné téma jsou teď britské volby. Němci a Francouzi jsou strachy bez sebe, že současná vláda prohraje. Jestli se do křesla dostane opozice, podle obecného mínění Evropská unie udělá další krok dozadu — ne že by jich ale dělala nějak moc vpřed.“

Bannerman ze Slatera vycítil nepřátelskost a začal se v jeho přítomnosti cítit nesvůj. *A s tímhle já mám nějak přežít další měsíc*, pomyslel si. Slater pozvedl sklenici. „Na zdraví.“

Připojili se k nim dva reportéři, kteří se k nim už chvíli pomalu blížili. Jeden z nich, přibližně šedesátník, měl opálenou, vrásčitou tvář a byl oblečený do elegantního tmavého obleku. Druhý byl mladší, neformálnější a měl jemné, nevýrazné, téměř andělské rysy v obličeji

a světlé vlasy. Poplácal Slatera po zádech. „Dneska to byla úplná ztráta času, Time. Nezdá se ti?“

Bannerman se usmál. Byla to taková hra, kterou mezi sebou reportéři hráli. Ujišťovali se, že jim nic neuniklo. Když Bannerman před mnoha lety začínal, velice rychle se naučil, že reportéři si svoje poznámky neporovnávají kvůli přesnosti. Instinktivně drží se smečkou, než aby spoléhali na svůj vlastní úsudek. Když potom získal větší jistotu, krutě, ale uspokojivě se bavil na vrub smečky. Odcházel se slovy „perfektní příběh“, zatímco ostatní se vzájemně ujišťovali, že „z toho nic nebude“. Nic jim nezkazilo den tak spolehlivě, zvlášť když v něm skutečně nic nebylo. Slater ale řekl jenom „vůbec nic“ a pak zdráhavě všechny představil. „Tohle je Neil Bannerman, investigativní reportér *Postu*. Jim Willis, *Evening Standard*, Roger Kearney, *Euro-News*.“

Kearney, ten s blond vlasy, řekl: „Ach ano, jistě. Znáš naši pověst, Bannermane. Co vás přivádí do Bruselu?“

„Přišel jsem se prohrabat hnojem,“ řekl Bannerman. „Jestli tady vůbec nějaký je.“

Willis se zasmál. „Tady vás čeká úrodná půda, drahý synku. Všechno je prolezlé korupcí. Doporučuju prozkoumat systém EHS na přidělování dotací zemím třetího světa. Spousta nádherných podvodů. Někteří členové Komise dostali obrovské úplatky od diktátorů banánových republik, kde půlku hrubého příjmu celé země utrácejí na královské paláce a luxusní nálevny pro smetánku. Tam něco vyhrabete natotata.“

Kearney se napil piva a ukázal na Bannermana. „A pak jsou tady výběrová řízení k výstavbě infrastruktury v členských zemích. Téměř jistě je to jeden podvod

vedle druhého. Proč například ve Francii dostávají víc peněz na stavbu cest než v ostatních členských zemích a taková bohem zapovězená díra jako Irsko nedostává ani hovno?“

„A zemědělství je další bohatý zdroj podvodů,“ řekl Willis. „Tedy pokud vám nevadí se v tom pohrabat trochu víc.“

Bannerman se ani nesnažil skrývat svoje opovržení. „Tak proč se v tom do prdele nepohrabete vy sami?“

Willis se zamračil. „S tím jděte do hajzlu, Bannermane. Tady je naše živobytí. Člověk si jen tak nenasere do vlastního hnízda.“

Bannerman opovržlivě zabručel. „A to si říkáte žurnalisti? Žijete si tady jako v peřince, co? Všechno vám servírují na podnose. Měli byste zkusit, jaké to je, žít ve skutečném světě.“

Slater Bannermana znechuceně pozoroval. A nepochybně přemýšlel, o co mu jenom jde.

„Tak klidně táhni do prdele!“ vykřikl Kearney a pár přítomných se k nim zvědavě otočilo. „Tobě se to řekne, jen si sem doletíš, píchneš do vosího hnízda a pak si jdeš po svých. Nemusíš si brát servítky. Vychcanej parchante.“

Bannerman tázavě povytáhl obočí. „Šlápl jsem na kuří oko, co?“

„Jdeme.“ Slater vzal Bannermana za paži a odvedl ho od baru ke dveřím. Na chodbě venku ho zastavil. „Na co si to kurva hraješ, Bannermane?“

Bannerman pokrčil rameny. „Jen jsem popíchl pár reportérů, abych viděl, jestli z nich poteče krev.“ Prohlédl si rozrušeného Slatera. A když se tak díval na toho

drobného, hrozně hubeného mužíka s kudrnatými zrzavými vlasy a bradkou, rozhalenou bílou košilí se zašlým límcem pod džínovou bundou, musel se trochu slitovat. „Hele, omlouvám se. Jen mě trochu sere, že tady vůbec musím být. Co ten oběd?“

ČTVRTÁ KAPITOLA

Kale si vzal cestovní tašku z police na zavazadla a navlékl si kabát. Vlak už pomalu zastavoval ve stanici Gare du Nord u nástupiště posetého velikými dlouhými vozíky s hromadami pytlů s poštou. Mrzutý mladík, který celou cestu z Ostendu kouřil gauloisky, a obtloustlá rudolící belgická venkovanka s pletením složeným do šedé bez tvaré hromádky na klíně ho zvědavě pozorovali. Byl to cizinec. Věděli to i přesto, že nikdo z nich za poslední hodinu cesty přes severní Belgii po setmění neřekl jediné slovo. Mezi mladíkem a stařenou se utvořilo určité nevyslovené pouto. Dva Belgičani ve vlakovém kupé s cizincem, který s sebou nesl nádech nejen něčeho cizího. Když Kale odsunul dveře a vyšel na chodbu, oběma se určitým způsobem ulevilo. S přívalem studeného vzduchu, který se dovnitř přihnal otevřenými dveřmi, povolilo podivné napětí podpořené klapáním pletacích jehel a netrpělivým podupáváním mladíka. Stará žena se usmála na mladíka, který skoro neznatelně pokrčil rameny, zapálil si další gauloisku a obrátil mrzutý obličej k oknu.

Kale se zachvěl v nočním studeném vzduchu a přešel po perónu. Zdálo se, že vystoupil jako jediný. Strážný

přikývl a železničář u brány mu pokynul, ať pokračuje. Sešel po schodech do nákupní pasáže a potom, doprovázen ozvěnou vlastních kroků, přes skleněné dveře do rozlehlé, prázdné mramorové haly. Podle ukazatele se vydal ven na rue de Progrès a potom na sever po tmavé dlážděné ulici kolem chátrajících bytovek s kovovými roletami na oknech a dveřích. Z podzemního tunelu se vynořila tramvaj a odrachotila dál pod železničním viaduktem. Na druhou stranu mezitím projela trojice otrhaných dětí na kolech.

Na ulici se svítilo v jednom okně, pod neonovým nápisem *BAR*. V okně seděla zrudlá žena v těsných krátkých šatech a kouřila cigaretu. Kale prošel kolem a ona v naději povytáhla obočí, ale když se muž nezačal, opět upadla do předchozí netečnosti. Z hospody na konci ulice se na dlažbu linulo světlo. Kale otevřel dveře a vstoupil do tepla a kouře.

Dělníci v šedých bundách a látkových čepicích k němu zvedli hlavu od piva a podezřívavě si ho prohlédli. Nebyl to štamgast a do podniku nechodil pít nikdo jiný než štamgasti. Kale odsunul židli u prázdného stolu a položil tašku na podlahu. Dřevěný stůl se zakymácel, protože měl jednu nohu kratší než ostatní. Barman k němu neochotně došel od pultu. „Monsieur?“

Posraní cizinci, pomyslel si Kale. *Proč jenom nemůžou mluvit anglicky?* „*Bière*,“ zabručel a zapálil si cigaretu. Barman odešel natočit do püllitru *Stellu Artois* a položil ještě pěníci sklenici před Kalea. Kale si prohlédl mokrý flek pod sklenicí na stole a potom se zadíval na barmana. Belgičan na okamžik zaváhal. Normálně by se vůbec neobtěžoval. Ale v cizincových tmavých očích